

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER:
szombaton és egyes rend-
kívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (város-
háza, földszint 7. sz. Ide
küldendők a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállal-
lat irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hírde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

== Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS. ==

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Csóka Sámuel tanácsnok szabályrendelet tervezete.

Tekintetes Tanács!

Az 1890. évi I. t.-c. 25. §-a az állami egyenes adót nem fizetők utadókötelezettségének mikénti lerovásáról intézkedik; nevezetesen minden állami egyenes adót nem fizető, 18 évet már betöltött, de 60 évet még el nem ért férfi, köteles utadó tartozása fejében három kézi napszámot leszolgálni, természetben vagy egyenértékű váltásösszeg lefizetése által; mely kötelezettség kiterjed az 1883. évi X. t.-c.-ben keresetadó alól mentesített napszámosokra is.

A kötelezettek összeírásáról és kötelezettségük lerovásának mikénti ellenőrzéséről a törvény szabályrendelet alkotására hívja fel a Törvényhatóságokat, de felhívta Debreczen sz. kir. város törvényhatóságát a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur is 1894. évi augusztus hó 17-én kelt 61,126., szeptember 29-én kelt 65,290., 1895. évi január hó 18-án kelt 1647., március 29-én kelt ad 1647., május 13-án kelt 29,494., szeptember 26-án kelt ad 26,152., november 17-én kelt ad 26,152., 1896. évi május 12-én kelt 33,568. számú sűrgető rendeleteivel is. E rendeletekre csak a kocsizásról és lovaglásról szóló szabályrendelet készült el; a törvény 25. §-ára vonatkozó szabályrendelet is felterjesztetett a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur elé, jóváhagyás végett, de a tervezet pótlás végett visszaküldetett a törvényhatósághoz, azóta a szabályrendelet csak tervezetnek maradt.

Törvényhatóságunk ily szabályrendeletet még ez ideig nem alkotott. Szabályrendelet hiányában törvényhatóságunk, régebbi idő óta kifejlődött szokás alapján, az állami egyenes adót nem fizetőknek utadóval való megrovását mellőzi, így mintegy 10–12,000 napszámos, általában állami egyenes adót nem fizető utadóköteles nem rovatik meg utadóval.

Az 1886. évi XXII. t.-c. 16. §-a a vitás községi illetőség megállapításáról intézkedik; nevezetesen akinek községi illetősége meg nem állapítható, saját személyére nézve azon község kötelekébe utaltatik: a) melyben adót fizet. . . stb.

A m. kir. közigazgatási bíróság 1702–1907. számú ítélete pedig kimondotta, hogy „a község bárkit, bármi címen mentesít a községi közszolgáltatások alól, úgy tekintetik, mintha az a közterhekhez hozzájárult volna“.

Az 1890. évi I. t.-c. 25. §-a alapján megrovandó utadóköteleseket a törvényhatóság hallgatólag mentesíti; a törvényhatósági utadó is községi közterhet képezvén, az ilyen utadóköteleseket is, jelesül a napszámosokat egyetlen közszolgáltatás alól mentesíti, mivel egyéb közteher alól törvény mentesíti.

Most előáll azon eset, hogy minden egyes előforduló vitás illetőség, az 1886. évi XXII. t.-c. 16. §-a és a közigazgatási bíróság 1702–1907. számú ítélete alapján a város terhére utaltatik.

Ily felmerült egyes esetekből a jelenben, szüksége mutatkozik egy oly értelmű szabályrendelet javaslatba hozatalának, mely az állami egyenes adót nem fizetők ily hallgatólagos utadó mentességét megszünteti, illetve az 1890. évi I. t.-c. 25. §-a alapján utadó kötelezettségét

szabályrendeleti uton megállapítja, oly módon, hogy ennek kezelése, nyilvántartása, a kötelezettség teljesítésének ellenőrzése törvényhatóságunk közigazgatási szerveit tulságos mértékben ne venné igénybe.

A szabályrendelet gyakorlati oldalát véve tekintetbe, mint helyhatóságunknak legmegfelelőbb, ide mellékeltem szabályrendelettervezetet kívánom javaslatba hozni, — alábbi indokaim kapcsán.

Az 1890. évi I. t.-c. 25. §-a az állami egyenes adót nem fizetők utadó kötelezettségéről olyképen intézkedik, hogy kötelezettségük teljesíthetőségét vagylagosan — természetbeni leszolgálat vagy egyenértékű váltásösszeg lefizetése által — az adókötelesek tetszésére bizza.

Tekintettel azonban városunk nagy kiterjedésére és tagoltságára és hogy az ily adókötelesek épen a külterületen laknak legnagyobb számmal, ezeknek nyilvántartása, kötelezettségük természetbeni lerovásának ellenőrzésére oly hivatali apparátus lenne szükséges, mely vagy a város közigazgatási és rendészeti szerveit venné tulságosan igénybe, vagy épen új hivatali állások létesítésének szükségét vonná maga után.

Ezek elkerülése végett gyakorlati, de méltányossági szempontból is legcélszerűbbnek mutatkozik e tervezet. Gyakorlati szempontból legcélszerűbb, mert tervezet szerint az adóügyosztály hatáskörébe tartoznának ennek kezelése is, hol pedig az állami egyenes adót nem fizetők is főkönyvileg tartatnak nyilván. Célszerű a tervezet méltányossági szempontból, mert: az idézett törvényszakasz szerint: „minden 18 évet betöltött, de 60 évet még el nem ért férfi utadó tartozása fejében 3 kézi napszámot köteles természetben leszolgálni“; most vegyük azon nagyon is sokszor előforduló esetet, hogy egy-egy családban 3–4 ilyen utadó köteles van, kinek mindenike törvény értelmében 3–3 kézi napszám leszolgálatára köteleztetik, e napszámok mindenikét, mit közszolgálat fejében egy ilyen család leszolgál, minimaliter 2 koronával vegyük, 18–24 korona tényleges napszámárnak felel meg; de csak vegyük azon esetet, hogy a napszámos-családban egy utadó köteles van, 3 természetbeni kézi napszámmal megróva, 6 korona napszámárnak felel meg, tehát tényleg ennyivel rovatik meg a közszolgáltatás alól „mentesített“ napszámos annyival, mint egy 60 korona állami egyenes adót fizető, sokkal tehetősebb adóköteles, nem számítva, hogy nagy dolog idején 6–7 korona a napi napszám. Tehát nem-e sokkal méltányosabb a kézi napszámnak törvényben megállapított váltásárával mérőni az ily utadóköteleseket?

Igaz, hogy a behajtás körül merülnének fel nehézségek, amennyiben nem fundált jövedelemről lévén szó, talán erkölcsi kényszer volna az egyetlen garancia; de, tekintve, hogy a napszámosaink legnagyobb része ugynevezett majoros-napszámos, kiknek némi gazdaságuk is van, kicsinyben állattenyésztéssel foglalkoznak, így rajtuk az behajtható.

A tervezet 1. §-a a 24 évet már betöltött, de 60 évet még el nem ért férfi családfő utadó kötelezettségét írja körül. A törvény 18 életévet, mint a kötelezettség kezdő idejét említi, de tekintve, hogy az ily napszámosok rendszeren csak nagykorúságuk elérte után telepednek le állandóan, aztán közbe jön hadkötelezettségük is, célszerűségi

szempontból ezen életkor volt meghatározandó, mint kötelezettség kezdő időpontja.

A tervezet, férfi családfő kötelezettségét említi, ellenében a törvény rendelkezéseivel, hogy „minden 18 évet betöltött férfi” — a fentebbiek alapján e kitétel teljesen indokolt.

A tervezet 3. §-a szerint az állami egyenes adót nem fizetők utadó tartozása, a törvényben megállapított váltás összeg maximumában, (3) három koronában volna megállapítandó, és pedig egyszerismindenkorra, mivel a törvény is ezt a maximumot állapítja meg.

A törvényben felsorolt mentességeket a helyi viszonyokhoz alkalmazva, a 4. §. némileg bővíti.

A kezelési eljárásra vonatkozólag a szabályrendelet tervezet teljesen a törvény és az ehhez csatolt utasítás alapján áll.

Ezek előrebocsátása mellett beterjesztem szabályrendelet tervezetemet, méltóztassék azt előterjesztésem kapcsán a szakbizottság elé utalni, a Törvényhatósági Bizottsági Közgyűlés által letárgyalatni és jóváhagyás végett a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur elé felterjeszteni.

Debreczen, 1910. évi február hó 25-én.

Csóka Sámuel,
tanácsnok.

Szabályrendelet tervezet.

Állami egyenes adót nem fizetők utadó tartozása tárgyában.

1. §.

Minden állami egyenes adót (földadó, házadó, keresetadó, nyilvános számadásra kötelezett vállalat és egyetek adója, bányaadó, tőkekamat és járadék adó) nem fizető, 24 évet már betöltött, de 60 évet még el nem ért férfi családfő, utadó tartozása fejében az 1890. évi I. t.-c. 25. §-ában körülírt három kézi napszámmal egyenértékű váltásösszeg lefizetésére köteleztetik.

E szakaszban körülírt kötelezettség az 1883. évi X. t.-c. értelmében kereset adó mentességben részesített napszamosokra és úgynevezett majoros napszamosokra is kiterjed.

2. §.

Az 1. §-ban írt „férfi családfő,-nek tekintetik minden férfi, ki önálló kereseti foglalkozást üz és önálló háztartással bír.

3. §.

Az 1. §-ban jelzett három kézi napszámmal egyenértékű váltásösszeget a Törvényhatóság egyszerismindenkorra (3) Három koronában állapítja meg.

4. §.

Ezen tartozás alól fel vannak mentve:

1. a királyi uralkodóház minden tagja és udvartartásuk, a királyi udvar, a külhatalmasságok követei, konzulátusai és ügyvivői;

2. a fegyveres erőhöz és csendőrséghez tartozó tényleges szolgálatban álló személyek, rendelkezési állapotba helyezett tisztek, potentialis rokkantak, pénzügyőrök, szemlészek, vármegyei és városi hajduk, közbiztonsági közegek, fogházak őrei, felesketett mezőőrök, erdővédek, hivatásos tűzoltók, törvényhatósági utkaparók;

3. testi vagy lelki fogyatkozás miatt keresetképtelenek.

5. az országban tartózkodó idegenek, de csak azon évben, melyben az országba költöztek;

6. szegődött szolgák, kik szolgálataikat másnak adván rendelkezés alá, azokra nevezve szabadon nem rendelkeznek.

5. §.

Az adókötelezettek összeírását az adókötelezettek és tárgyak évenkénti összeírása alkalmával a rendes össze-

írási lajstromban, az adóügyosztály szakközegeivel eszközöli. Az összeírási lajstrom alapján készíti el az adóügyosztály az egyéni utadó kivetési lajstromot és pedig a „B” kivetési lajstrom helyett, a kezelési eljárás egyszerűsítése szempontjából, csak az „A” mintájú kivetési lajstromot, mely megfelelő számu rovattal bővítettik.

6. §.

Egyebekben az utadó kezelése, nyilvántartása, könyvelése és behajtására vonatkozólag a törvény és a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter 21,802—1890. számú rendeletében lefektetett irányelvek a mértékadók.

7. §.

Az adóügyosztály köteles e szabályrendelet alapján kivetett és általa behajthatatlannak tapasztalt utadó tartozásokat évenként, az adóévet követő január havában kimutatni, e kimutatásokat, melyekhez a behajthatatlanság indokainak tüzetes kitüntetése mellett a nemleges zálogolási jegyzőkönyvek is csatolandók s a tényállásnak a rendőrfőkapitányság által történt megállapítása és igazolása után a városi Tanács útján a Közigazgatási bizottsághoz beterjeszteni.

Szabályrendelet javaslat.

Debreczen szab. kir. város területén az ócska ruhaneműek és egyéb ócska cikkeknél házról-házra járás mellett való összevásárlásáról. (Az ószeres ipar gyakorlásáról.

1. Debreczen szab. kir. város területén az ócska holminknak házról-házra járás útján való összevásárlásához engedély szükséges. Az engedélyt a rendőrfőkapitányság adja ki.

2. Engedélyt csakis az az egyén nyerhet, aki kimutatja, hogy

a) magyar honos és debreczeni illetőségű;

b) életének 33-ik életévét már betöltötte;

c) ragályos vagy szembetűnő, undorító betegségben nem szenved;

d) erkölcsileg kifogástalan és nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétség miatt büntetve nem volt;

e) Debreczenben legalább egy év óta rendes bejelentett lakással bír.

Azon magyar honos egyének, akik ezen foglalkozást jelen szabályrendelet életbeléptetésekor, azon külföldi honos egyének pedig, akik a jelen szabályrendelet életbeléptetése előtt három éven át helyben már üzték, kötelesek az engedélyt szintén megszerezni és a szabályrendelet határozmányait megtartani, azonban részökre az engedély kiadható, ha azt igazolják, hogy ezen szabályrendelet életbeléptetését megelőző 3 év alatt nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétség miatt jogerős ítélettel el nem marasztaltattak.

3. Az engedélyt kérő köteles a főkapitányságnál folyamodványával egyedejüleg arcképeinek két példányát bemutatni, az engedélyt nyert részére a főkapitányságnál sorszámmal ellátott igazolvány állittatik ki, melyhez arcképeinek egyik példánya, valamint ezen szabályzat egy példánya mellékeltetik, az arckép másik példánya pedig nyilvántartás végett a főkapitányságnál visszatartatik. A rendőri igazolvány sorszáma a házaló azon időben, amidőn házal, feltűnő helyen, mellén tartozik viselni.

4. Köteles az engedélyes a rendőri igazolványt, mely kizárólag azon személyre érvényes, akinek nevére kiállittatott, mindig magánál hordani és a rendőri közeg kívánatára, vagy a vele összeköttetésben levő fél felhívására előmutatni.

5. Házalni csakis oly házakban és helyiségekben szabad, ahol az eltöltve nincs és pedig május hó 1-től szeptember hó 15-ig reggeli 7 órától esti 6 óráig, szeptember hó 16-tól április hó 30-ig reggeli 8 órától délután 4 óráig. Vasárnap és ünnepnapokon, ugyszintén költöz-

ködés idején: május, augusztus és november hó 1. és 2. napján a házalás egyáltalában tilos.

6. Felhívás nélkül lakásba benyitni, vagy emeletre felmenni tilos.

7. Minden házaló egy kemény kötésű 48-ad alaku zsebkönyvet tartozik magával hordani, melynek rovataiba ő, vagy ha írni nem tud, az eladó vagy megbízottja mindazon ismertető jellel bíró, avagy alakja, anyagi vagy bármely más tulajdonságánál fogva feltűnőbb tárgyat (gépkalkatrések, rézüst, mozsár stb.) beírja, amely keresés esetén a megnevezés útján könnyen felismerhető. Beírandó továbbá a vétel napja, a napszaka és a vétel helye.

8. Minden házaló egy teljesen jókarban levő zsákot vagy ruhát tartozik magával hordani, melybe az összevásárolt tárgyakat azonnal berakja és leköti. Köteles továbbá a zsákot, vagy batyut bekötve hordani és annak tartalmát kívánatra bármely rendőri vagy közegészségi közegnek felmutatni.

9. A házaló kizárólag csak lakás vagy üzlethelyiségben (pálinka-mérések, korcsmák és kávé-mérések kivételével) vásárolhat és az általa vásárolt tárgyakat csakis a hatóság által kijelölt helyen és időben adhatja el.

10. A hatóság által kijelölt helyen a házaló nemcsak eladni, hanem venni is jogosulva van, azonban a 7-ik pontban előadottakat e helyen is pontosan betartani köteles és ha magánosoktól vesz itt, azok nevét is tartozik bejegyezni, ha pedig házaló avagy igazolvánnyal ellátott árustól vásárol, az igazolvány száma jegyzendő be.

11. Az esetben, ha a házalónak a hatóság által kijelölt helyen elárúsító egyénisége iránt kétségei vannak, köteles az ez által bementő valóságáról személyesen meggyőződni. Az elárúsító helyen tartozik az itt életbeléptetett, vagy életbeléptetendő szabályokat pontosan betartani.

12. A házalónak tiltva van a zsidó sorából kizárt vagy kizárható tárgyakat vásárolni.

13. A házalónak a házalási foglalkozás körén kívül eső adás-vevést és kölcsönüzleteket, de különösen bordély-üzleteket közvetíteni nem szabad.

14. Ha a házalónak bárhol oly tárgy kínáltatott, amelyről tudja, hogy valamely büntetendő cselekményből származik, akkor ezen körülményről a házaló a legközelebbi rendőrközeget értesíteni tartozik. Ennek elmulasztása esetén, valamint akkor is, ha a házaló ellen bordély közvetítés beigazoltatnék, tőle a megfelelő büntetésen kívül, még a házalási engedély is elvonható.

Büntető határozmányok.

15. A jelen szabályrendelet ellen vétő kihágást követ el, amennyiben tette súlyosabb beszámítás alá nem esik: a rendőrség által az 1901. évi XX-ik t.-cikk 23. -ában meghatározott célokra fordítandó és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén megfelelő elzárással büntetettik.

Az elzárás büntetésének alkalmazásánál az 1879. évi XL. t.-cikk 22. §-a irányadó.

Debreczen, 1911 január 5.

Rostás,

rendőrfőkapitány.

Megedüs Lóránt dr. előadása a közgazdasági élet törvényszerűségeiről.

A Gyáriparosok Országos Szövetségének debreceni fiókja mindig szolgál üdvösebbnél üdvösebb meglepetésekkel Csütörtökön is egy különösképp megbecsülendő eszmének a megvalósításánál konstatálhattuk azt a szociálpolitikailag jelentős tevékenységet, melyet a Szövetség itteni fiókja kifejt.

A gyakorlati jogélet emberei számára ipari ismeretterjesztő előadásciklust rendez, melynek célja az, hogy a közgazdasági eleven, pezsgő élet és a jogtudomány szorosabb közeledésének útját egyengesse.

A fejlődő gazdasági viszonyok mélyrehatóbb ismeretének a jogszolgáltatásra gyakorolt jótékony hatása oly evidens, hogy a debreceni eme előadássorozatot, melyet ma Hegedüs Loránt országos képviselő nyitott meg, csak a legnagyobb örömmel fogadhatjuk.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének debreceni fiókja délután hat órakor az Iparkamara disztermében nyitotta meg Hegedüs Loránt dr. orsz. képviselő előadásával a bírák, ügyészek és ügyvédek részére rendezett ipari ismeretterjesztő előadásciklust.

Porubszky Jenő kir. táblai elnök megnyitójában az ipart mint államfejlesztő és államfenntartó tényezőt aposztrofálta s ennek megismerését mint a jogfejlődés egyik garanciáját hangsúlyozta a gyakorlati jogtudomány képviselői előtt.

A megnyitó után Szántó Győző a Gyáriparosok Orsz. Szövetsége debreceni fiókjának elnöke üdvözölte a megjelenteket és indokolta az előadássorozat alap gondolatát. Utalt a Berlinben már fennálló Recht und Wirtschaft egyesületre, melyet a jogászvilág legelőkelőbbjei alapítottak, hogy a jogi kérdéseket az ipari és technikai élet szorosabb ismereteivel oldhassanak meg. Hivatkozott a Porubszky Jenő táblaelnök elhatározása folytán keletkezett bírói tanulmányi kirándulások eredményeire, melyeket az ipartelepek közelebbi megismerése nyújtott. Majd felkérte Hegedüs Loránt képviselőt, a Gy. O. Sz. igazgatóját előadása megtartására.

Az előadást főbb vonásokban a következőkben ismertetjük:

A jogász és közgazdász egy uton találkozhat: a törvényszerűségek iránti érzékben és a törvényszerűségek kutatásában. A jogászvilág s vele együtt a tudomány maga is sokáig, egészen a legújabb időkig nem merte közelebről vizsgálat alá venni a közgazdasági kérdések s jelenségek szövevényes komplexumát.

Csak a szociológia megjelenésével jött közelebb az emberi megismerés ezen kérdés-tömegekhez, amelyek a társadalom életének főtenyezőjét teszik s csak Comte után s Spencerrrel jött az a megállapítás, hogy a közgazdaság épenugy mint maga a társadalom élete nem emberi szeszélyek s ötletek játéka eredménye, hanem mélyreható törvényszerűségek. S ime ez a természettudományos gondolkodásnak társadalmi tere való átvitele, az emberi viszonylatokban rejlő törvényszerűség az, amely a közgazdász igazi működési terrenuma s mely egyszersmind a jogász érdeklődő kutatásai elé tárul. Szép hasonlattal a közgazdasági életet, mint a társadalmi élet működési gerincét a csillagok életéhez hasonlította a tudós előadó, a gyár, bank, börze, mint közgazdasági konstellációk szintén oly kényszerűségek uralma alatt állanak, mint a csillagászat örök törvényei. Majd a szociológia atyamesterét Spencert idézte arra, hogy a természettudomány igazságai s törvényszerűsége miként érvényesül a társadalom s így a közgazdaság életében.

S hogy bepillantást tegyen a közgazdaságnak, a társadalmi legintenzívebb életműködésnek hatalmas erejű kényszerűségeibe, melyeknek megismerése s törvényeinek ismerete a legfontosabb haladói eszköz, az adóáthárítás problémájáról szólott, mint eklatáns bizonyítékáról annak a viszonyoknak, mely a közgazdasági és jogélet törvényei között van. Végezetül hangsúlyozta a közgazdasági élet hebizonyított törvényszerűsége ismeretének nemzetmentő és nemzeterősítő értékét.

Az eleven, színes, hatalmas készütségű, kitűnő előadást zajos tapsok követték.

Élénk tetszésnyilvánítás tört fel az előadás alatt is egyes kitűnő megállapításáért az országos nevű előadónak. Többek között a gyáriparról szólva és arról a alaptörvényről, hogy az alsóbb néposztályok fokozatosan feljebb s feljebb jutnak, azt mondotta Hegedüs Loránt: Egy ország vagy iparcikket visz ki, vagy embereket, ha van export, akkor nincs kivándorlás, ha nincs gyáripar, mely az exportot teremti, úgy van Amerikába vándorlás. Az előadást városunk intelligenciájának legkiválóbbjai hallgatták végig.

A debreczeni Gyáriparosok közgyűlése.

A debreczeni gyáriparosok, mint a Gyáriparosok Orsz. Szövetségének fiókja, szerdán este öt órakor az Ipar-kamara kistermében tízéves fennállása alkalmából népes közgyűlést tartott, melyen *Hegedüs Loránt* dr. országgyűlési képviselő, a szövetség igazgatója is megjelent, hogy így a helybeli fiók működésének sulyát ezzel is emelje.

Szántó Győző, a debreceni fiók nagyerejű, kvalitatív elnöke a közgyűlést következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt közgyűlés! Igen tisztelt vendégünk! Azon hatalmas lendkerék, mely az ország energiáját az egyes termelési ágakra átviszi, ismét egy évfordulót tett az idők végtelenségében.

Megújodva és megerősödvé folyik tovább a munka, mert bárha kisebb és nagyobb válságai a politikai és gazdasági életnek természetlenül fogyasztják energiánkat, a kerék lendülőképessége önmagában is oly nagy, hogy a teljesítménynek megszakítása nincsen.

Ezt észleljük az egész országban és észleljük szeretett városunk fejlődésében is, mert *iparosodásunk* hatványakban halad előre. Gyárkérmények állanak őrt, városi periferiákon, a belső vonalakon pedig palotasorok, kupolás középítmények, mind-mind egységbe olvadva az *egyetemi város nagyságáért*.

A *fejlődés törvényének* tudata tette már régen fiókunkat hívóvé a jövő iránt s ahol egy zsendülő hajtását észleltük a gyáripari kezdetnek, azt alkotásravágyó szeretettel ápoltuk.

Szövetségi központunk és nemes hatóságunk jóakarattal támogatva, intézményes keretek felállításán fáradoztunk az ipar befogadására.

Most midőn szövetségünk 10 éves *fennállásának* küszöbén fiókunk már mint erős szem áll meg az eredmények láncában, jól esik a multakra visszatekinteni, a küzdelmes, kezdő évekhez. Azonban csüggedés sohasem fogott el, régi elásott papírosok rovataiból „lassan haladj, tovább és sz” hányszor álltak utját a haladásnak, türelmünk és szorgalmunk mindent legyőzött és már 50 *fióktag sora* kövülöttünk és fiókunk kulturintézőjévé vált városunknak.

Feladatunk azonban végtelen addig, míg kereskedelmi mérlegünk oly nagy passivitást mutat, mely a külföldi és osztrák gyártmányok beözönlése tatárjárásként lepi el ezt az országot, sok, nagyon sok a mi tennivalónk.

Hálásan megköszönöm fiókunk közreműködő tagjainak tevékenységét és szövetségeink igazgatójának dr. *Hegedüs Lorántnak* ambicióra sarkaló szakadatlan tevékenységét. Ünnepe nekünk mindenkor az ő visszatérése városunk falai közé.

Ezután az elnök kijelenti, hogy a munkához építőbizottság már december 27-én megalakult s permanenciában van olyannyira, hogy országszerte nagy érdeklődés nyilvánul az iránt s a vidéki fiókok is hasonló akcióra készülődnek, úgy hogy napról-napra érkeznek megkeresések, melyekben a terv ismertetését kérik.

Hegedüs Loránt dr. a maga részéről a legnagyobb elismeréssel adózik *Szántó Győzőnek*, aki megtalálta azt az utat, mely egyedüli helyes megoldása a munkás ügynek. Ő már évtizedek óta foglalkozik szociálpolitikával s elmondhatja, hogy csak két módot ismer, mellyel a bajokat orvosolni lehet, ha a parasztnak *földet*, a munkásnak *házat* tudnak adni. *Szántó Győző* mindkét lehetőséget megoldotta a munkáskert és munkásházak tervével, melyek a *küldöndön is ismertebbé tették Debreczen város nevét*, mint eddig egész multja alatt elérni sikerült.

A szövetség lépéseket tett a kormánynál, hogy a szubvenciók kiadásánál legyen figyelemmel a létesítendő *bérlakások arányára* s ugyanazokban a kedvezményekben részesítse ezeket az építkezéseket, amikkel a *mezőgazdasági cselédlakásokat segítyezi*.

Szántó Győző elnök ismerteti azokat a nehézségeket, melyek a jövőben a gyárosokat, főleg a nyilvános számadásra kötelezett vállalatokat terheli fogják.

Nagy elismeréssel adózik a szövetségnek, mely már

nagy előrelátással jön tagjai segítségére, amikor a *központban adóügyi iskolát állít*, mely mint a multban a vasuti dijszabási iroda, a jogos érdekeket megvédi. Indítványozza, hogy a központnak a közgyűlés bizalmat szavazzon. Egyhangulag elfogadták.

Hegedüs Loránt dr. ismerteti aggodalmait, melyeket már a képviselőházban, mint a pénzügyi bizottság előadója is kifejezett. Az új adótörvény — ugymond — mai alakjában megrázkódtatás nélkül életbe nem léptethető. Azt a kormánynak módosítania kell és pedig úgy, hogy ha a *progressívítást* a jövedelmi adókba beviszi, ami szerint is okos, helyes dolog: a *kereseti adót le kell szállítania*, illetőleg azt más formában érintetlenül kell hagynia a javaslatnak. Ismeri a kormány nehéz helyzetét, de hiszi, hogy ezek dacára is meg fogja találni a helyes utat, mely az idő rövidségénél fogva még rendelkezésre áll.

Az egyetemek felállítása alkalmából a gazdasági érdekek képviselői szóvá tették egy közgazdasági egyetem létesítésének szükségét is. Ez az egyetem Budapesten állíthatnák fel s annak gyors megvalósítása a közgazdasági élet fejlődésére messzekiható jelentőségű. A Szövetség az elősegítésére s a költségvetési vita alkalmából a képviselőházban *Károlyi Mihály* grófot, a főrendiházban *Chorin Ferencet* kérte fel álláspontjának kifejtésére. Javasolja az elnökség, hogy ebből az alkalomból üdvözöljék a központot s fejezzék ki a fiók óhaját, hogy a közgazdasági egyetem felállítását mielőbb szükségesnek tartják s a szövetséget akciójában támogatják.

Szántó Győző elnök végül megköszöni *Hegedüs Loránt* dr.-nak, a Szövetség igazgatójának buzgó támogatását és megjelenését és a közgyűlést berekeszti.

Mirek.

— **Egy kis helyreigazítás.** A helyi lapok egyike a napokban azt írta, hogy a belügyminiszteriumban a városi ügyek sokáig hevernek elintézetlenül és hogy ezen késedelmeskedés abban leli magyarázatát, hogy Némethy Károly dr. államtitkár nem valami nagy jóakarattal kezeli városunk ügyeit. Kötelességünk az igazság érdekében kijelenteni legjobb helyről szerzett információk alapján, hogy ebben nagyon tévedt lapotársunk, mert ha vannak is egyes folyó ügyeink, amelyeknek elintézése késik, azok nem a belügyminiszterium egyik államtitkáránál, vagyis Némethy Károly dr. urnál vannak, hanem más ügyosztályokban és más miniszteriumokban. Csak nemrég volt alkalma e sorok írójának az államtitkár ural beszélni, aki úgy ezen, mint más alkalommal a legnagyobb dicsérettel és jóakarattal emlékezett meg Debreczen város haladásáról és ügyeiről. Némethy Károly dr. államtitkár minden alkalommal megmutatta Debreczen sz. kir. város iránt érdeklődését és ha vannak ügyeink, melyeknek elintézése, elbírálása vagy jóváhagyása késik, ezeknek oka előre nem látott akadályokból magyarázható ki.

— **A jog- és pénzügyi bizottságból.** A város jog- és pénzügyi bizottsága f. hónap 9-ikén tartott ülésében több tárgyat készített közgyűlés elé. A városi kocsisok fizetés javítását kérnek; kérelmüket a bizottság azzal adta vissza a Tanácsnak, hogy a kocsisok javadalmazásáról szóló kimutatást terjessze a bizottság elé. A mezőgazdasági gépgyár folyamodott a városhoz, hogy a villamosáramot 15 fillérért adja a város, valamint részesítse a vállalatot adó- és köveztvám-mentességben. A bizottság nem döntött a kérelem felett, hanem felhívja a Tanácsot, hogy terjessze elő: milyen kedvezményeket szokott adni az ipartelepeknek. — Schaff János omnibusz-járatra kért engedélyt oly vonalakon, mely nincs lekötvé a villamos-

vasutnak. A bizottság a kérelmet pártolja. — A Tizenháromváros-utca lakói folyamodtak a városhoz, hogy utcájuk nevét Szepességi-utcára változtathassák. A bizottság javasolja a kérelem teljesítését úgy azonban, hogy a jelző háztáblákat a háztulajdonosok maguk csináltassák. Az ottani mulatóházak kitelepítésének kérdésében a bizottság akkor fog határozni, ha ezen mulatóhelyekre vonatkozó új szabályrendeletet a főkapitány előterjeszti. — A fogadó, vendéglő és kávéházi ipar gyakorlásául készített szabályrendelet-tervezetet tárgyalta ezután a bizottság, melyet néhány hozzászólás után elfogadott. Gozaics István megvételre ajánlotta Csokonai-u. 21. sz. házat; azonban oly árt kér érte, mely a mérnöki becslést messze túl haladja. A telekre városszabályozási okból szükség lévén, kisajátítás útján szerzi azt meg a város. Tabai Sándorné Boldogfalva-utca 16. sz. házának megvételére a jog- és pénzügyi bizottság az egyességet ajánlja. Több apró tárgy után az ülést az elnök bezárta.

A városi adóhivatal ügyforgalma. A városi adóhivatal iktató könyve 1911. évben 26,011 iktató számmal zárult, ennyi ügy került elintézés alá. E számadat bizonyosága, hogy az adóhivatal egyik legforgalmasabb ügyosztálya, a városnak, különösen ha tekintetbe vesszük azon körülményt is, hogy egy-egy iktató szám alatt sokszor 50—60—100 ügy is tárgyalatik, 1905. évben 13,800 ügy került elintézés alá, azóta az ügyforgalom megkészsereződött.

Rendőrsorozat. A törvényhatósági bizottsági közgyűlés felemelte a rendőr létszámot. A rendőr szolgáltra alkalmas fiukat folyó hónap 9-ikén vették fel két havi próbaszolgálatra.

— **Áthelyezés és beosztások.** Debreczen sz. kir. város polgármesterétől. 193—1912. eln. Az új szervezeti szabályzat szerint az ügyosztályokhoz a személyi beosztások folytatása. **Határozat.** A központi kézbesítési osztályt idáig vezetett Szabó Ferenc irnok az által, hogy ennek a vezetésére rendszeres tiszti állás szervezetett s arra a főispán ur ő méltósága által Németh István neveztetett ki — mentesülvén emez eddigi munkaköréből, ugyanőt beosztom a rendőri bejelentési hivatalhoz, honnan egyidejűleg Alföldi Mihály irnokot a városi tanácsi irodába osztom be a másolások teljesítésére, — mig Szabó Ferenc hova leendő beosztását a rendőrfőkapitány urnak engedem át; — a Kánya Lajos helyettes adóvégrehajtói teendőkre — 4659—1911. eln. sz. a. — áthelyezése folytán a rendőrségnél megüresedett helyre napdijasi minőségben Majgrab Gyula dijnokot osztom be, s a büntetéspénz behajtóvá megválasztott Kovács László volt dijnok, valamint a Némethy István segédadókivetővé kinevezett dijnok és a kézbesítési központi osztály vezetőjévé kinevezett Németh István dijnok helyére ifj. Nagy János dijnokot, kit 55—1912. eln. szám alatt vettem fel dijnokul, valamint Polonyi Andort és Ujhelyi Elemér dijnokokot osztom be. A közlevéltárban szolgáló Pál Péter dijnokot a tanácsi kiadó hivatalba helyezem át s helyére a közlevéltárba — addig, mig a levéltárnok kinevezve nem lesz, Orosz Endre irodatisztet helyezem át. Az anyakönyvnel napdijasként szolgált, de pár hóval ez előtt irnokká választott Kiss Kálmán irnokot a városi mérnöki hivatalhoz osztom be, — ugyanott Minóri Géza irnokot is meghagyván s a főmérnök urnak teszem kötelességévé kettőjükre vonatkozólag a munka beosztását. Az anyakönyvi hivatalhoz Kiss Kálmán helyére Szekeres József dijnokot rendelem ki. Az illeték nyilvántartói osztályba Szekeres dijnoknak onnan áthelyezése folytán a megüresült

állásba Szöke János irnokot osztom be. Nagy István szállásbiztos egyelőre marad a katonai ügyosztályban. Miről a hivatalfőnök urakat és fent nevezetteket ezennel végzésileg értesitem. Debreczen, 1912 január 10. *Kovács József*, polgármester.

Felhívás. A cs. és kir. 39. hadkiegészítő parancsnokság 80. számú átirata szerint azon tartalékos tisztek, hadapródok, vagy legénység, kik a folyó évben teljesítendő fegyvergyakorlatukat, mint tiszti, vagy altiszti küldönc szolgálati minőségben saját gépkocsijukon, vagy motoros kerékpárjukon leszolgálni óhajtják f. évi február hó végéig a cs. és kir. 39. hadkiegészítő kerületi parancsnoksághoz Debreczenbe, akár írásban vagy személyesen bejelenthetik. Ezen írásbeli, vagy szóbeli jelentésben kiemelendő, hogy a gépkocsi vagy motor kerékpár milyen gyártmányu és ezeknek teljesítő képessége is kitüntetendő és még az is megemlítendő, hogy a gépkocsi kezelő soffőr a hadseregnek vagy a honvédségnek a tartalékába tartozik-e? A gépkocsi avagy motor kerékpár és ezeknek felszerelése, továbbá a gépkocsi vezető szállítási és élelmezési költségeit a katonai kincstár viseli; a gépkocsi napi használatáért 30 és a motoros kerékpár napi használatáért 6 korona használati díj adatik.

— **Szerb hus behozatala.** A városi tanács elhatározta a szerb hus behozatalát. E célból elfogadta a főkapitány idevonatkozó előterjesztését. A szállítási szerződés megkötésére a tanács Medgyaszay Miklós tanácsnokot és Reitz János főállatorvost küldi ki.

— **A februári esküdttörök.** A debreczeni törvényszék mellett szervezett esküdttörök február havi ciklusán közreműködő polgárbírákat most sorsolta ki a Hoffmann József kir. ítélőtáblai bíró elnöklete alatt ülésezett bizottság. Harminc rendes és tíz pótesküdtet sorsoltak ki, névszerint: Rendes esküdtek lettek: Bészler János kereskedő, Cseh Ferenc építész, Földvári Mór mechanikus, Frohner Béla birtokos, Gabányi Árpád szénkereskedő, Gaszner Géza takarékpénztári igazgató, Gál Ferenc birtokos, Hevesi Gyula gépkereskedő, Hüse János hentes, Kain József kereskedő, Kalászi Kálmán asztalos mester, Kónya Lajos szatócs, Kereskényi István cipésmester, Kleinráth János nyug. főraktárnok, Kovács József szücs-mester, Kovalovszky János kerékgyártó mester, László Zsigmond állatorvos, Lindenfeld Ignác mészáros mester, Liptai Miklós asztalos mester, Lovas Kálmán építő mester, Materny Károly nyug. máv. hivatalnok, May Andor gözmalmi igazgató, Nagy Gábor hentes mester, Nagy Imre tőkepenzes, Nagy Zoltán dr. ügyvéd, ifj. Pálfi József bérlő, Pásztor György kovács mester, Regészi Nagy V. birtokos, Sáni Béla bizt. hivatalnok és Tiszai Imre birtokos. Pótesküdtet lettek: Ballay Béla dr. ügyvéd, Bernfeld Sámuel kereskedő, Fekete Kálmán kovács mester, Fogarasi György gazdálkodó, Freund Jenő dr. ügyvéd, Géber Mihály csizmadia, Gombos Ferenc hentes, Magyar János birtokos, Szabó Mihály szappanos és Tarján Leó dr. ügyvéd.

— **A gyufamonopólium sorsa.** Abból az alkalomból, hogy 1912 január elsején Ausztriában életbelépett és Magyarországon ez év július 1-én életbelép a fehér foszfor eltiltásáról szóló törvény, több oldalról tárgyalják a gyufamonopólium kérdést és különféle nézetek kerülnek nyilvánosságra. Lapunkban még a nyár folyamán megirtuk, hogy mindkét állam illetékes miniszterei a legnagyobb nyomattal készülnek a gyufamonopólium mielőbbi életbeléptetésére és az előmunkálatok már annyira előre haladtak, hogy csupán egyes fontosabb irányelvekben való megállapodás volt szükséges. A nemrégiben megkezdett tárgyalások folyamán azonban oly mélyreható eltérések mutatkoztak, hogy a két kormány megbízottai kénytelenek voltak a további tárgyalást félbeszakítani és bizonytalan időre elodázni. Beavatott oldalról tudni vélik, hogy a tárgyalások megszakítása komolyabb jelentőségű, semmint első pillanatban látszik. Odanyilatkoz-

nak ugyanis, hogy az illetékes körökben annyira megváltozott a gyufamonopólium életbeléptetéséről szóló vélemény, hogy ma már inkább azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy miként lehetne ezt a kérdést egészen más mederbe terelni. Annál nagyobb feltűnést kelt ez az ügy az érdekelt iparos- és kereskedő körökben, mert biztosra vették, hogy a monopóliumról szóló törvény a fehér foszfor eltiltásáról szóló törvénnyel egyidejűleg életbe fog lépni. Megjegyezzük, hogy ugy Ausztriában, mint nálunk, már teljesen befejezték az előmunkálatokat, most azonban állítólag az a képedelem az oka, hogy a két kormány nem tud megállapodni az egyedáruság formájában, vagyis abban, hogy üzemi társaság, avagy állami kezelés intézze a monopóliumot.

— **Be volt-e fűtve vagy sem?** Eperjes város tanácsának legutóbb tartott ülésén Krayzell Aladár polgármester elnökölt. Az egyik tanácsos, Kribel Elek városi közgyám, felszólalt, hogy a terem nincs jól befűtve és oly hideg van, hogy nem lehet benne tárgyalni. A polgármester azt válaszolta, hogy a terem igenis be van fűtve és nincs hideg. E miatt oly éles szóváltás támadt a polgármester és a tanácsos között, hogy a polgármester felhívatta Saly Győző rendőrkapitányt és meghagyta neki, hogy Kribel tanácsost a teremből vezesse ki. Kribel vonatkozott a termet elhagyni, hivatkozván arra, hogy neki joga van a teremben tartózkodni. A polgármester fenntartotta utasítását és a rendőrkapitány kénytelen volt a parancsot teljesíteni és Kribel tanácsost a terem elhagyására kényszeríteni. Az ügynek a fegyelmi hatóságnál lesz folytatása.

Árverési hirdetés.

A városi szegényháznál kiselejtezett pokrócok, csizmák, fehér- és ruhaneműek stb. a 22,151—1911. számú tanácsi hdtározat értelmében, folyó január hó 18-án délelőtt 9 órakor a számvevőség közbejöttével, a szegényház telepén megtartandó árverésen el fognak adni.

Miről venni szándékozik ezennel értesíttetnek.
Debreczen, 1912 január hó.

Kiss Lajos,
gondnok.

293—1912.

Szarvasmarha árverési hirdetés.

Debreczen szab. kir. város törzsgulyájából eladásra kijelölt 9 drb bikának és 2 drb ökörnek a folyó 1912. évi január 15-iki debreczeni országos baromvásárban nyilvános árverésen eladása rendeltetvén el, értesíttetnek a venni szándékozik, hogy az árverés a jelzett napon délelőtt 9 órakor az országos baromvásártéren fog megtartatni s azt megelőzőleg az eladásra kijelölt szarvasmarhák a város epreskerti telepén megtekinthetők.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1912. évi január hó 8-án tartott üléséből.

Városi Tanács.

22,543—1911.

Hirdetés.

Debreczen sz. kir. város úgy a köztisztasági fuvarozást, mint a városi jéggyárban termelt jég szállítását a saját vállalatába vette át, minélfogva az alábbiakról értesítjük Debreczen sz. kir. város közönségét:

1. A jégárak a következők:

- a) közvetlenül a gyártelepről a fél által elszállítva, legalább 13 tábla vételnél, táblánként . . . . . 16 fillér,
- b) havi állandó vevőknek táblánként (házhoz szállítva) . . . . . 22 fillér,
- c) alkalmi vevőknek táblánként (házhoz szállítva) 24 fillér.

A havi megrendelők jégutalványokat a vállalat városi irodájában (Csapó-utca 36. sz. alatt, telefon 481. szám); a nagyban vásárlók pedig a jéggyár telepén válthatnak.

2. A póce anyag kifuvározásának árszabása:

- a) nappali munka hordónként . . . . . 6 korona,
- b) éjjeli munka hordónként . . . . . 10 korona.

Figyelmeztetjük és kérjük a közönséget, hogy a munka megrendelését a vállalat irodájában eszközölni sziveskedjenek.

Debreczen, 1912. évi január hó 1-én.

Debreczen sz. kir. város
köztisztasági és fuvarozási vállalata.

Alapított 1561. Telefon: 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS »

KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.

(VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺ ☺ ☺ ☺ ☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺ ☺ ☺

Tartós betűrekből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknak, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.